

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De veterum aureis nummis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

des. edamus, iterum admoneo, non esse admodum incertam denarij, & sestertij estimationem ad nostram pecuniam rationem, & pondus, ex quo certa poterit constitui, & definiti aestimatio. Sed illud plane constabit, ad Hannibalis tempus, & Q. Fabij Maximi dictaturam, denarium decem assibus aestimatum fuisse, sestertiumque duobus, & dimidia, tamen postea contigerit maior horum numismatum aestimatio. Quod si quis adhuc sequi Budaei sententiam velit, ac existimet, frequentiore fuisse in Republica Romana denarij estimationem ad rationem decem assium, & sestertij ad rationem duorum, & dimidij, denique Martiani estimationem opinetur temporariam fuisse, habet profecto gratias auctores Varronem lib. 4. de verbo, origine. Priscianum lib. 4. & Sextum Pompeium, qui censent, denarium decem assibus valuisse, quinarium quinque, sestertium duos, & dimidium tamen admodum vigeant auctores in cotrarium citati, ex quibus apparet, hanc estimationem fuisse receptam ad Q. Fabij dictaturam, & post eam denarium pluribus assibus aestimatum esse.

Fortassis, ut & hoc obiter adnotemus, argentei, quibus Christus diuenditus est, non erant denarij, sed numi drachmi, ut censet Budaeus libro 5. de assibus. ex numo quodam illorum, qui apud Gallos in sacratio Ecclesiae cuiusdam maxima cum veneratione seruatur. Sic sane erant illi numi sicuti vulgares Hebraeorum.

Fit deinde mentio aliquot in locis Sterlinguorum quorundam. erat vero Sterlinguus numus argenteus Anglicus ex vicesima sexta parte vnciae, nam viginti sex numi argentei Sterlingui vnciam pendebant auctore Virgilio Polydoro in historia Anglica lib. 6. Dicitur autem est hic numus, ut idem auctor tradit, Sterlingum quod Sturnus avis, Anglice Sterling, vulgo Stornino, in altera parte numi esset impressa. Erit igitur quilibet Sterlinguus paulo maior sestertio Romanorum: siquidem viginti octo sestertij vnciam apud Romanos efficiabant, quam apud Anglos itidem continent viginti sex Sterlingui, atque ideo erit Sterlinguus tertia numi regalis argentei pars, aut numus paulo minor tertia Castellani argentei parte. Horum Sterlinguorum mentio fit in cap. constitutus de procuratoribus in c. 3. de arbitris.

C A P V T III.

De veterum aureis numis:

S Y M M A R I A.

- 1. Aureus numus apud Romanos, quo tempore fuit percussus.
- 2. De aureis numis, quos signati iusserunt Reges Catholici Ferdinandus & Elisabeth, eorumque nepos Carolus iussit, sistimus.
- 3. Solidus aureus, cuius mentio fit a Iustiniano, quod pondus habuerit.
- 4. Solidus, qua ratione sic dictus fuerit: & inibi tremississus & semississus.

AUREUS numus apud Romanos cepit post annum 62. Aquam argentiis teste Plinio lib. 33. c. 3. nepe anno ab vrbe condita 546. ante Christi natale anno 212. Graeci itidem numis aureis vsi fuere: quemadmodum Passum coitat ex Historicis, Graecis, auctoribus, tamen si Lycurgus numo aureo, & argenteo expuncto, ferreo solum vtendum imperauerit, sicuti Plutarch. scribit in eiusdem Lycurgi vita.

Reges autem Catholici Ferdinandus, & Elisabeth. anno 1497. [l. 5. tit. 21. li. 5. Recop.] Iudei iusserunt monetam auream in his regnis ad hanc rationem, vt ex quolibet marchio percuderetur 65. numi aurei, & tertia alterius numi pars: Sic etenim ex libra auri duodecim vnciarum perculli fuere numi aurei 89. Hi vero numi ex ipsa Regia constitutione appellatur Excellentes, eiusque ponderis duplici fuere, item signati alij numi aurei, quos Doblonos vulgus appellat, & demum alij, qui quinque decem, viginti, aut quinquaginta numos excellentes penderent, quos sapissime & nos vidimus: atque ita cautu extat pragmatica constitutione 118. Hac denique deprehensi horum numismatum ponderis ratione, apparet, quemlibet horum numorum, quos Ducatos dicimus, & qui excellentes Regia lege nuncupantur, drachmalem esse, & fere habere Atticae drachmae pondus. Nam drachmae Atticae 64. marchae efficiunt 96. Romanam libram duodecim vnciarum. Quamobrem ex aureis his drachmalibus integri ponderis 64. tot detrahuntur grana, quae efficiunt numum alium, & alterius tertiam partem: sic ex 96. tot grana subtrahuntur, quae duos numos aureos excellentes constituent Drachmam autem hac in parte intelligo Atticam, quae appendit septuaginta duo grana, quae quidem Attica drachma duas continet drachmas vulgares, quibus aurifices vtuntur. Valet autem quilibet numus aureus ex his vndecim Regales argenteos huius regni numos, quorum praecedenti capite

meminimus & vltra vnum marauedinum aureum, atque ideo valet 375. areos marauedinos.

Expendedatur in his Hispaniarum regnis ab hinc decem viginti, & triginta annis aureus dictus Castellanus, cuius pondus vnum probi quidem auri, & pendebat octo tomineis, quorum quilibet pendit duodecim grana, duoque efficiunt scriptulum. sic sane numus aureus Castellanus appellatur vnciae partem, qua ratione quadraginta octo Castellani efficiunt marcham vna pondere quidem inito, & sex vnciae quemadmodum ex ipsius numismatis vero pondere satis apparet. Atque haec constant, si vncia, qua modo vnum eiusdem ponderis est, cuius Romana. sed quia maior quibundam videtur ad exacta huius numi rationem alia est eligenda via, iuxta qua ex marchio quinquaginta Castellani continentur, aut eudi solent. Huius numi auri Castellani valor est plane quadringentorum octuaginta quinque marauedinorum, quorum in 1. cap. meminimus.

Demum Carol. Caes. Hispan. Rex percuti iussit aureos numeros, qui Coronati, aut Corona dicuntur. Hi nullo frequenter sunt, quorum sexaginta octo faciunt marcham, octo & dimidius vnciae, triginta quatuor pendunt vncias quatuorcentum, & duo efficiunt librā Romanā duodecim vnciarum. Valor cuiuslibet numi ex his censetur ad trecentum quinquaginta marauedinos. Denique numus hic aureus de cetero reales argenteos numos & decem areos Marauedinos in aestimatione reddit, sicuti statutum est ab ipso Carolo Pintiano totius regni conuentu anno M.D.XXXVIII. [l. 10. tit. 21. li. 5. Recop. cui adde l. 13. eiusdem.] Habet autem aureus hic numus pondus sexaginta octo granorum, contineturque, & signatur ex auro non ita puro, & pretioso, vnde illud, ex quo excellentes auri numi signabantur.

Olum a Romanis numus percussus fuit, qui ex auro ignatus simpliciter aureus dicebatur, cuius numi passim mentio fit a Iuriscōsultis, & veteribus Histor. sed quia ab eodem traditur plerumque, numus aureus, qui dictus est solidus, nondum satis constitutum est, imo adhuc controuertitur, an aureus, & solidus eiusdem ponderis, & valoris fuerint. Ipse vero post tot egregios auctores rem illam breuiter examinabo. rationes vtriusque opinionis, & auctoritates adducens, ne videar temere alteram ex his sententiam elegisse, & vt palam sit postea vtramque habita rationem temporum vere, & constanter alieuerari.

Primum enim illud sit absque controuersia, solidum aureum, cuius mentio fit a Iustiniano, & aliis paulo ante Constantibus, sextā fuisse vnciae partem, atque drachmam Atticam, & scriptulum vnum. quo fit, vt sex solidi efficiant vnciam, & septuaginta duo libram. Quod constat ex Iuliano lib. 16. Etymologiarum, c. 14. Constantino Armenopolo lib. 3. Epitomes, tit. 7. ex. ad hoc insignis in L. quoties. C. de susceptoribus & caruaris, lib. 10. cuius litera, & contextu subiciam ex ipso Codice Theodosiano, vt lector percipere possit facillime quantum differat a vulgata lectione, & aliqua Accursium adnotasse, quae plane subiciuisset, si integram constitutionem legisset. Extat igitur constitutio haec lib. 12. Codicis Theodosiani l. 3. tit. de susceptoribus, pp. epistolis, & Arcariis.

Idem A. A. ad Germanianum Gom. S. L.

Quotiescunque solidi ad largitionum subsidia perferendi sunt, pro quibus ad alterum saepe subducuntur, sed aut idem in massam, vel aliunde qui solui potest, habere materiam auri obryz. a dirigatur, pro eo licet parte quam vnusquisque defendit, ne diuitius vel alleis, vel praefatores, vel largitionales aduulverinos solidos subrogando in compendium, sicuti scilicet emolumenta conuertant. Illud etiam cautionis adiciamus, quotiescunque certa summa solidorum pro tituli qualitate debetur, & auri massa transmittitur, in septuaginta a duos solidos, libra feratur accepto, & caruar. Dat. 6. Idus Ianuarias Roma, Lupicino & Iouino Consulibus.

Hic in codice Theodosiano nuper typis tradito Iohannes Tillij Angolismensis diligentia, & opera, tamen in Iustiniani codice tantum appollita sit vlcima huius constitutionis pars, his eadem verbis:

Quotiescunque certa summa solidorum pro tituli qualitate debetur, aut auri massa transmittitur, in septuaginta a duos solidos libra feratur accepto.

Huius constitutionis auctores fuere Valens, & Valentinianus Imperatores, ac Caesares. Vnde manifestum fit, solidum aureum, sextam fuisse vnciae partem, & ideo sex bo-

